KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2017/1804

2017 m. spalio 3 d.

dėl Šengeno sienų kodekso nuostatų dėl laikino vidaus sienų kontrolės atnaujinimo Šengeno erdvėje įgyvendinimo

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

(1) erdvėje be vidaus sienų kontrolės nuspręsti atnaujinti laikiną vidaus sienų kontrolę galima tik išskirtinėmis aplinkybėmis, reaguojant į situacijas, turinčias didelį poveikį tos erdvės, jos dalių arba vienos ar daugiau valstybių narių viešajai tvarkai ar vidaus saugumui. Atsižvelgiant į galimą tokio atnaujinimo poveikį visiems asmenims ir prekėms, galintiems laisvai judėti toje erdvėje be vidaus sienų kontrolės, tai gali būti tik kraštutinė priemonė, taikoma laikantis griežtų reikalavimų dėl laikino atnaujinimo masto ir trukmės;

(2) pagal dabartines Šengeno sienų kodekso nuostatas nustatyta galimybė sparčiai ne ilgesniam kaip 2 mėnesių laikotarpiui atnaujinti laikiną vidaus sienų kontrolę, kai dėl didelės grėsmės viešajai tvarkai ar vidaus saugumui valstybėje narėje būtina imtis neatidėliotinų veiksmų (28 straipsnis). Kodekse taip pat nustatyta galimybė ne ilgesniam kaip 6 mėnesių laikotarpiui atnaujinti sienų kontrolę dėl didelės grėsmės viešajai tvarkai ar vidaus saugumui numatomų įvykių atveju (25 straipsnis). Drauge taikant Šengeno sienų kodekso 28 ir 25 straipsnius sienų kontrolę galima išlaikyti iš viso iki aštuonių mėnesių. Be to, naujos grėsmės viešajai tvarkai ar vidaus saugumui atveju taisyklės taikomos iš naujo (taigi kontrolės laikotarpio trukmė skaičiuojama iš naujo);

(3) Šengeno sienų kodekso 29 straipsnyje nustatyta išskirtinėmis aplinkybėmis taikytina procedūra, pagal kurią leidžiama iki 2 metų atnaujinti vidaus sienų kontrolę, kai bendram erdvės be vidaus sienų kontrolės veikimui kyla grėsmė dėl ilgalaikių didelių išorės sienų kontrolės trūkumų, nustatytų atliekant Šengeno vertinimą. Priėmus Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/1624 ([1]), šia procedūra taip pat gali būti naudojamasi, kai valstybė narė nesiima būtinų veiksmų, atsižvelgdama į pažeidžiamumo vertinimą, arba nebendradarbiauja su Agentūra, kai dėl padėties prie išorės sienų būtina imtis skubių veiksmų;

(4) nors daugeliu atvejų šiuo metu galiojančių terminų pakakdavo, pastaruoju metu paaiškėjo, kad tam tikros didelės grėsmės viešajai tvarkai arba vidaus saugumui gali išlikti ilgiau nei numatyti laikotarpiai – pavyzdžiui, teroristinių išpuolių arba nekontroliuojamo antrinio judėjimo Sąjungoje atveju;

(5) Komisija priėmė pasiūlymą iš dalies pakeisti atitinkamas Šengeno sienų kodekso nuostatas, kad ateityje būtų galima šalinti tokias ilgalaikes grėsmes. Pasiūlymu iš dalies pakeičiami Šengeno sienų kodekso 25 straipsnyje nustatyti terminai numatomų įvykių atveju ir pripažįstama, kad gali būti pateisinama atnaujintą vidaus sienų kontrolę pratęsti ilgesniam laikui nei šiuo metu nustatyti terminai – ne ilgesniam negu dvejų metų laikotarpiui. Be to, pasiūlyme taip pat nustatyta galimybė dar pratęsti vidaus sienų kontrolę, kai konkreti grėsmė vidaus saugumui ar viešajai tvarkai išlieka net pasibaigus tam terminui;

(6) kartu su šiais naujais terminais teikiami ir papildomi procedūriniai reikalavimai valstybėms narėms, kurie turi būti įvykdyti prieš atnaujinant arba pratęsiant vidaus sienų kontrolę. Visų pirma valstybės narės turi savo pranešimus pagrįsti rizikos vertinimu, kuriame parodoma, kad ketinama atnaujinti arba pratęsti vidaus sienų kontrolė yra kraštutinė priemonė, ir paaiškinama, kaip vidaus sienų kontrolė padėtų sumažinti nustatytą grėsmę. Be to, Komisija dabar turi pateikti nuomonę, kai vidaus sienų kontrolės taikymo laikotarpis viršija šešis mėnesius.

([1]) 2016 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1624 dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 863/2007, Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2007/2004 ir Tarybos sprendimas 2005/267/EB (OL L 251, 2016 9 16, p. 1).

Nuostatos, susijusios su vadinamąja konsultavimosi procedūra po Komisijos nuomonės, taip pat iš dalies pakeistos, siekiant atspindėti naują Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų bei Europolo vaidmenį, ir užtikrinti, kad į tokių konsultacijų rezultatus, visų pirma dėl kaimyninių valstybių narių dalyvavimo, būtų tinkamai atsižvelgiama. Visais šiais pakeitimais siekiama užtikrinti, kad vidaus sienų kontrolės atnaujinimas būtų taikomas tik būtinais ir pagrįstais atvejais ir tiek laiko, kiek tai būtina ir pagrįsta;

(7) siūlomi Šengeno sienų kodekso pakeitimai grindžiami galiojančiomis nuostatomis. Laukiant, kol bus priimtas iš dalies keičiamas Šengeno sienų kodeksas, kaip apibūdinta pirmiau, labai svarbu, kad visos valstybės narės, ketinančios atnaujinti laikiną vidaus sienų kontrolę, visapusiškai įgyvendintų esamų Šengeno sienų kodekso nuostatų reikalavimus, pagal kuriuos jau dabar reikalaujama, kad valstybės narės, ketinančios pasinaudoti šia priemone, pirmiausia išnagrinėtų sienų kontrolei alternatyvias priemones ir bendradarbiautų su kaimyninėmis valstybėmis narėmis;

(8) pagal Šengeno sienų kodekso 26 straipsnį prieš priimdama sprendimą atnaujinti arba pratęsti laikiną vidaus sienų kontrolę atitinkama valstybė narė turėtų įvertinti, kokiu mastu tokia priemonė, tikėtina, tinkamai sumažintų grėsmę viešajai tvarkai ar vidaus saugumui, ir ar ši priemonė būtų proporcinga tai grėsmei, atsižvelgdama, be kita ko, į tikėtiną tokios priemonės poveikį laisvam asmenų judėjimui erdvėje be vidaus sienų kontrolės. Taigi tikslinė kontrolė, grindžiama nuolat naujinama rizikos analize ir žvalgybine informacija, padėtų optimizuoti kontrolės naudą ir sumažinti neigiamą jos poveikį laisvam judėjimui;

(9) valstybėms narėms, kurioms dėl atnaujintos kontrolės tam tikruose pasienio ruožuose daromas poveikis, turėtų būti leidžiama reguliariai pateikti savo nuomonę dėl kontrolės būtinumo; taip turėtų būti siekiama užtikrinti visų susijusių valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą ir reguliariai tikrinti, ar priemonės proporcingos įvykiams, dėl kurių atnaujinama sienų kontrolė, ir grėsmei viešajai tvarkai ar vidaus saugumui. Valstybė narė, nusprendusi atnaujinti tokią kontrolę, turėtų atsižvelgti į tokią nuomonę nagrinėdama ir peržiūrėdama tokios kontrolės būtinumą, siekdama ją nuolat pritaikyti prie aplinkybių;

(10) pagal Šengeno sienų kodekso 27 straipsnio 1 dalies e punktą valstybė narė, atnaujinanti arba pratęsianti vidaus sienų kontrolę, turėtų, be kita ko, pateikti informaciją apie priemones, kurių dėl planuojamos sienų kontrolės turėtų imtis kitos valstybės narės. Be to, pagal Šengeno sienų kodekso 27 straipsnio 5 dalį gali būti organizuojami bendri valstybės narės, ketinančios atnaujinti vidaus sienų kontrolę, kitų valstybių narių, ypač tų, kurioms tokios priemonės turi tiesioginės įtakos, ir Komisijos susitikimai, siekiant prireikus užtikrinti valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą. Tokiais ryšiais su kaimyninėmis valstybėmis narėmis turėtų būti naudojamasi siekiant apriboti poveikį laisvam judėjimui;

(11) kadangi laikinas vidaus sienų kontrolės atnaujinimas galimas tik išskirtinėmis aplinkybėmis, kaip kraštutinė priemonė, valstybės narės visų pirma turėtų išnagrinėti, ar, siekiant veiksmingai pašalinti nustatytą grėsmę, nebūtų galima panaudoti kitų, sienų kontrolei alternatyvių, priemonių, ir turėtų nuspręsti imtis vidaus sienų kontrolės atnaujinimo tik kaip kraštutinės priemonės, kai tokiomis mažiau tarpvalstybinį eismą ribojančiomis priemonėmis negalima tinkamai pašalinti nustatytų grėsmių. Atitinkamos valstybės narės turėtų pranešti apie šio nagrinėjimo rezultatus ir priežastis, dėl kurių pasirinkta sienų kontrolė, savo pranešime pagal Šengeno sienų kodekso 27 straipsnio 1 dalį;

(12) šiuo atžvilgiu valstybės narės turėtų dėti visas būtinas pastangas, kad toliau visapusiškai įgyvendintų 2017 m. gegužės 12 d. Komisijos rekomendaciją (C(2017) 3349 *final*) dėl proporcingų policijos patikrinimų ir policijos bendradarbiavimo Šengeno erdvėje;

(13) ši rekomendacija turėtų būti įgyvendinama visapusiškai paisant pagrindinių teisių;

(14) ši rekomendacija turėtų būti skirta visoms Šengeno valstybėms, kurioms privaloma Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 ([1]) III antraštinė dalis,

([1]) 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016 3 23, p. 1).

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

POVEIKIO LAISVAM JUDĖJIMUI RIBOJIMAS

Siekdamos užtikrinti tinkamą poreikio apsaugoti viešąją tvarką ar vidaus saugumą valstybėse narėse ir erdvės be vidaus sienų kontrolės naudos pusiausvyrą, valstybės narės, ketinančios atnaujinti laikiną vidaus sienų kontrolę, pagal Šengeno sienų kodekso 26 straipsnį vertindamos laikino vidaus sienų kontrolės atnaujinimo pagal Šengeno sienų kodekso 25 ir 28 straipsnius būtinumą ir proporcingumą, turėtų atidžiai atsižvelgti į toliau nurodytus aspektus ir reguliariai juos vertinti:

a) tikėtiną tokio atnaujinimo poveikį laisvam asmenų judėjimui erdvėje be vidaus sienų kontrolės;

b) tikėtiną tokio atnaujinimo poveikį vidaus rinkai.

Šiuo tikslu valstybės narės, ketinančios atnaujinti laikiną vidaus sienų kontrolę, turėtų pranešime pagal Šengeno sienų kodekso 27 straipsnio 1 dalį pateikti savo planuojamos atnaujinti arba pratęsti vidaus sienų kontrolės poveikio laisvam judėjimui ir vidaus rinkai vertinimo rezultatus.

Valstybės narės, ketinančios atnaujinti laikiną vidaus sienų kontrolę, turėtų nesiimti jokių priemonių, nepateisinamų nustatyta didelė grėsme viešajai tvarkai ar vidaus saugumui. Pavyzdžiui, jos turėtų vidaus sienų kontrolę atnaujinti tik tuose sienų ruožuose, kuriuose tai tikrai būtina reaguojant į nustatytą grėsmę.

BENDRA ATSAKOMYBĖ IR BENDRADARBIAVIMAS

Atsižvelgdamos į šį tikslą sumažinti poveikį laisvam judėjimui, valstybės narės, ketinančios atnaujinti laikiną vidaus sienų kontrolę, turėtų:

a) iš anksto konsultuotis su valstybėmis narėmis, kurioms numatytas atnaujinimas turės įtakos;

b) nuolat glaudžiai bendradarbiauti, kad kontrolę būtų galima nuolat peržiūrėti ir pritaikyti, atsižvelgiant į kintančius poreikius ir poveikį vietos lygmeniu;

c) būti pasirengusios padėti viena kitai veiksmingai įgyvendinti sienų kontrolę, kai tai reikalinga ir pagrįsta.

ALTERNATYVIŲ PRIEMONIŲ NAUDOJIMAS

Siekdamos užtikrinti, kad laikinas vidaus sienų kontrolės atnaujinimas būtų kraštutinė priemonė, naudojama tik kai nustatytos didelės rizikos viešajai tvarkai ar vidaus saugumui negalima tinkamai pašalinti kitomis priemonėmis, valstybės narės turėtų visapusiškai taikyti 2017 m. gegužės 12 d. Komisijos rekomendaciją (C(2017) 3349 *final*) dėl proporcingų policijos patikrinimų ir policijos bendradarbiavimo Šengeno erdvėje.

Priimta Briuselyje 2017 m. spalio 3 d.

Komisijos vardu

Dimitris AVRAMOPOULOS

Komisijos narys